

MADÁRÁBRÁZOLÁSOK
A TÖRÖK HÓDOLTSÁGKORI
CÍMERES NEMESLEVELEKEN

Magyari László

Az Aquila 1956—57. évfolyamában közöltem az Országos Levéltárban található azon középkori címeresleveleket, amelyek madarakat ábrázolnak.

Pótlólag ismertetek még néhány olyan középkori címeres nemeslevelet, melyek azóta kerültek elő.

1415. jan. 26. Zsigmond király. Somkerek. Eredeti. Balranézó ezüst gólya, fején aranykorona, csőrében kígyót tartva, mely a nyakára tekeredik. A sísakdíszben a pajzsbeli gólya, koronából kinőve. Teleki (Marosvásárhelyi) lvt. Nemeslevelek osztálya. No. II. 1. DL. 104871.

1428. jún. 22. Zsigmond király. Kökényesi. Eredeti. Lebegő koronából kinövő, balranézó griff. Sísakdísz: ugyanaz. A test kék, a szárnyak pirosak, a fegyverzet arany. DL. 67774.

1431. dec. 8. Zsigmond király. Paczali Peres. Eredeti. Koronából kinövő balra néző sasfej, két szarvasagancs között. Sísakdísz: ugyanaz. DL. 69451.

1478. máj. 27. I. Mátyás király. Montefalco. Eredeti. Egy pólós pajzs, felül két kagyló között hollófej, csőrében aranygyűrűt tartva, a pólóban három rózsza, alul jobbránézó vademberfej. Sísakdísz: madárszárny, benne jobbránézó szalagon három rózsza. DL. 50535.

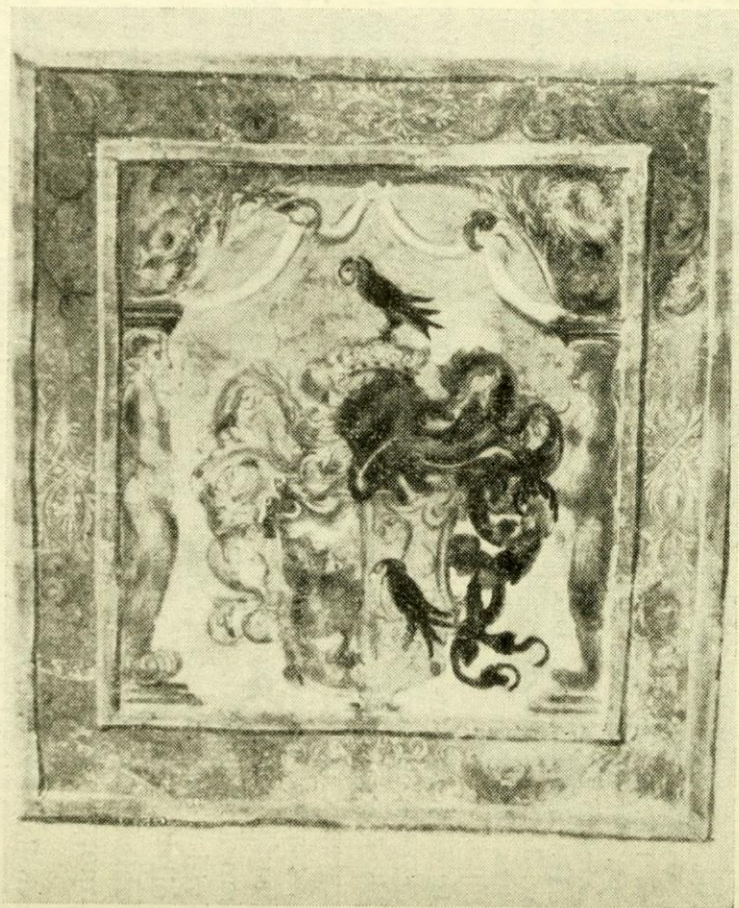
1507. szept. 22. II. Ulászló király. Petheő. Eredeti. Négyelt pajzs: 1. balranézó, a vágásból kinövő oroszlán, 2. kacsza, 3. fekvő hold, felette két csillag, 4. sárkány. Sísak felett II. Ulászló képe. DL. 86051.

1522. febr. 3. II. Lajos király. Básty. Eredeti. Lebegő koronából kinövő sas, fején korona, nyaka szalaggal átkötve. Károlyi lvt. Jelzete nincs.

Az eddig felsorolt negyvenhárom középkori címereslevélen tizennyolefélé természetes és egy képzeleti madár, valamint madárszárny, toll és szárnyaasláb fordul elő. Ezek faj, valamint szám szerint a következők: a természetesek közül sas tizennégy, sólyom tizenegy, holló kilenc, tűzok hét, szarka, fácán, pelikán, kakas (házi) négy-négy, seregély három, daru, papagáj, kacsza, pacsirta, rigó, liba, fürj, gólya kettő-kettő és hattyú egy esetben fordul elő, míg a képzeleti madarak közül a griff ötször, ezeken kívül részben a leírt, részben le nem írt címeresleveleken a madárszárny, toll és szárnyaasláb huszonháromszor szerepel.

A továbbiakban közlöm az Országos Levéltárban található török hódoltsági címeresleveleket és címerkérő folyamodványokat.

1545. Izabella királyné. Szigethy. Eredeti. Vágott pajzs, a vágásból kinövő griff, balra fordulva, jobbával levágott fejet tartva, baljával a bal szárnyát markolva. Teleki (Marosvásárhelyi) lvt. Nemeslevelek osztálya. No. II. 25.

21. ábra. Eczeth-címer (1559)
21. Fig. The crest of Family Eczeth (1559)

Photo L. Kaszala

22. ábra. Fischer-címer (1563)
22. Fig. The crest of Family Fischer (1563)

Photo L. Kaszala

23. ábra. Geönczi-címer (1578)
23. Fig. The crest of Family Geönczi (1578)

Photo L. Kaszala

24. ábra. Bornemissza-címer (1580)
24. Fig. The crest of Family Bornemissza (1580)

Photo L. Kaszala

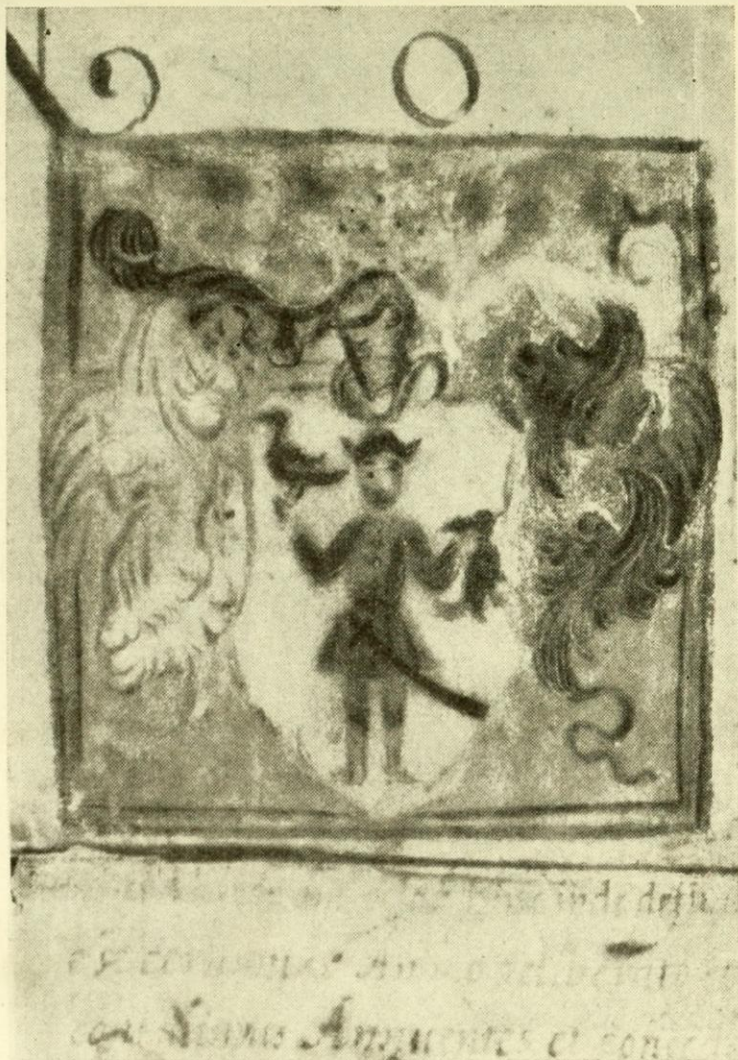
25. ábra. Nagy-címer (1588)
25. Fig. The crest of Family Nagy (1588)

Photo L. Kaszala

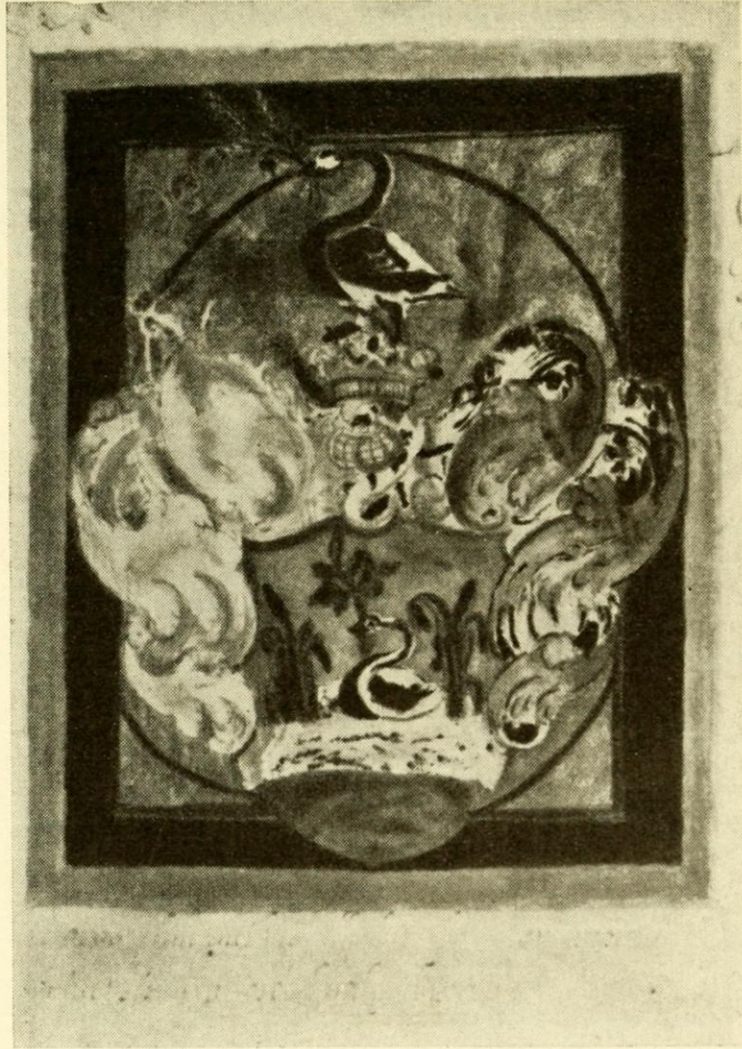
26. ábra. Chuta-címer (1606)
26. Fig. The crest of Family Chuta (1606)

Photo L. Kaszala

27. ábra. Madarász-címer (1610)
27. Fig. The crest of Family Madarász (1610)

Photo L. Kaszala

28. ábra. Méhes-címer (1617)
28. Fig. The crest of Family Méhes (1617)

Photo L. Kaszala

29. ábra. Sándor-címer (1622)
29. Fig. The crest of Family Sándor (1622)

Photo L. Kaszala

30. ábra. Miskolczi-címer (1649)
30. Fig. The crest of Family Miskolczi (1649)

Photo L. Kaszala

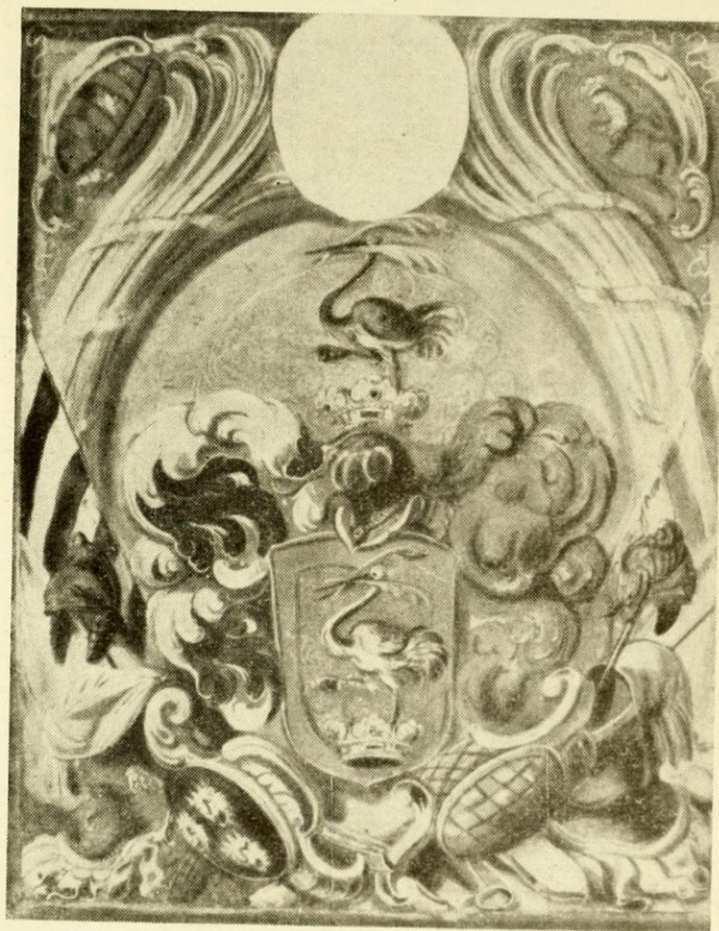

seu nobilitatis Indigma. SCVIVM miram militum
 salubam expansis alis, velut inbianem, atque pul
 le diffundentibus, statimq; ipsum deceter ac venuste
 lucidius ipota iore conparantur. Eadem

31. ábra. Nagy-címer (1660)

31. Fig. The crest of Family Nagy (1660)

Photo L. Kaszala

32. ábra. Kálmánczay-címer (1669)

32. Fig. The crest of Family Kálmánczay (1669)

Photo L. Kaszala

33. ábra. Kajor-címer (1676)

33. Fig. The crest of Family Kajor (1676)

Photo L. Kaszala

34. ábra. Miklós-címer (1678)

34. Fig. The crest of Family Miklós (1678)

Photo L. Kaszala

1546. jan. 16. Ferdinánd király. Horváth. Eredeti. Sziklán álló ölyv, jobb lábában három nyílvezzőt tartva. Sisakdísz : ugyanaz. R. R. R. 83/28.

1549. júl. 25. I. Ferdinánd király. Bochkay. Eredeti. Pajzsszélén álló, balra forduló nyilázó koronás oroszlán. Sisakdísz : koronából kinövő szárnyait kitaró, koronás sas. Festetics lvt. Sallér lvt. Fasc. 84. No. 27.

1549. dec. 28. I. Ferdinánd. Sámbock. Eredeti. Zöld mezőn két daru, zöldköves aranygyűrűért veszekszik, melyet mindkettő a csőrében fog. Sisakdísz : zöldköves aranygyűrűben két keresztbe tett rózsza. T. A. C.

1552. márc. 16. I. Ferdinánd. Beyei. Eredeti. Lebegő koronán, fiait etető arany pelikán. Sisakdísz : csillag. Rédey lvt.

1558. szept. 6. I. Ferdinánd császár. Rael. Eredeti. Vágott pajzs, felül kék pelikán, alul süvegezésben három liliom. Sisakdísz : tekerccsen álló négyzet alakú lap, három sarkán liliom, a négyzetben arany kör, benne kék pelikán. Rhaell lvt.

1559. aug. 5. I. Ferdinánd. Eczeth. Eredeti. Hasított pajzs, jobbra mokus, balra holló?, aranygyűrűvel. Sisakdísz : holló. T.A.C.

1560. júl. 28. I. Ferdinánd. Pazthorowycz, másképpen Saffár. Eredeti. Négyelt pajzs : 1. balra lépkedő arany griff, 2. jobbránézó ló, vízben úszva, 3. balránézó ló, vízben úszva, 4. griff. Sisakdísz : koronából kinövő griff. Liphay lvt. A. I. fasc. 40. sz.

1560. nov. 19. I. Ferdinánd. Bogdán. Eredeti. Sziklán lépkedő arany oroszlán, jobbójában kard. Sisakdísz : koronából kinövő griff, jobbójában kard. Békássy lvt.

1563. jún. 17. I. Ferdinánd. Fischer, másképp Gillány. Hamis. Zöld mező, felette hasított a pajzs, jobbról két hal, balról gémm, csőrében halat tartva. Sisakdísz : páncélos vitéz, baljában hal, jobbójában háromágú szigony. T. A. C.

1569. máj. 14. — Kis. Címerkérő folyamodvány. Eredeti. Koronán álló griff, jobb lábában szőlőág. Sisakdísz : ugyanaz, koronából kinöve. A pajzsban a korona törölve. T.A.C.M.

1572. jún. 25. Miksa király. Morocz. Eredeti. Vágott pajzs, arany halmon álló daru, jobb lábával követ tartva. T.A.C.

1574. aug. 31. Miksa király. Futor. Eredeti. Vágott pajzs, felül fiait etető pelikán, kétoldalt liliom, alul zöld halmon sétáló bárány bal lábát felemelve, vállán keresztet tartva, kétoldalt liliom. Sisakdísz : pelikán fiait etetve. T.A.C.

1575. Miksa király. Istóczy. Eredeti, jobbra forduló griff, jobb lábában három rózsza. Sisakdísz : ugyanaz. R.R.R. 17.

1576. febr. 22. Miksa király. Sigmondffy. Eredeti. Griff, jobb lábában három kalász. Sisakdísz : ugyanaz. T.A.C.

1577. márc. Báthory István. Gálffy. Hiteles másolat. Két folyóval, mely a jobb-oldalon összefut, elválasztott pajzs, az alsó folyón koronán álló hattyú. Sisakdísz : koronán álló hattyú. T.A.C.M.

1578. ápr. 11. Rudolf király. Geönczi. Eredeti. Zöld mezőn futó nyúl, amint egy sas lecsap rá. Sisakdísz : széttárt szárnyú sas. T.A.C.

1578. jún. 14. Rudolf király. Thury, másképp Pakó. Eredeti. Lebegő koronából kinövő fán álló esóka, nyaka nyílvezzővel átlöve. Sisakdísz : ugyanaz, korona nélkül. R.R.R. 83/66.

1578. jún. 25. Rudolf király. Rác. Eredeti. Kétlábon álló griff, jobb lábával buzogányt tart. Sisakdísz : koronából kinövő griff, jobbójában kard. T.A.C.

1580. febr. 26. Rudolf király. Bornemissza. Eredeti. Tölgyfán ülő erdei kakas, rügyet csipegetve, felette hold és csillag. Sisakdísz : röpülésre kész erdei kakas. R.R.R. 83/10.

1580. febr. 26. Rudolf király. Nadkay. Eredeti. Zöld hármashalmon álló hattyú, nyaka nyílvezzővel átlöve. Sisakdísz : ugyanaz. Tihanyi lvt.

1580. febr. 29. Rudolf király. Pesthy. Eredeti. Zöld mezőn jobbról arany oroszlán, balról arany griff egymással szemben állva, az oroszlán jobb, a griff bal lábával liliomot, az oroszlán bal, a griff jobb lábával koronát tartva. Sisakdísz : koronából kinövő koronás oroszlán, leveles liliomot tartva. Széchényi lvt. I. köt. 17. sz. I. csomó 3. szám.

1580. márc. 12. Báthory Kristóf. Szabary. Eredeti. Három jobbfelé forduló daru, a két szélső szárnya alá dugott fejjel, a középső jobb lábában követ tartva. T.A.C.

1583. ápr. 28. Rudolf király. Fejér. Eredeti. Sziklán álló griff, lábaiban kardot tartva. Sisakdísz : bőségszaruk közt, csillag és hold. T.A.C.

1583. aug. 9. Rudolf király. Kwharowycz Deák. Másolat. Hármashalmon álló pelikán, kétoldalt és felette csillag. Sisakdísz: koronán álló pelikán, felette csillag, kétoldalt bőségszaru. T.A.C.M.

1584. aug. 14. Rudolf király. Kuhtych. Másolat. Két madárszárny közt hármashalmon lépkedő griff, két lábbal kardot markolva. Sisakdísz: ugyanaz. T.A.C.

1587. Rudolf király. Tuczentaller. Eredeti. Harántosztott pajzs, jobbfele pólyás, balfelében ágaskodó griff. Sisakdísz: koronából kinövő griff. R.R.R. 15/21.

1588. jan. 8. Rudolf király. Gillig. Eredeti. Kétszer jobbbharánt beosztásos pajzs, alul és felül lilium. Sisakdísz: koronából kiemelkedő griff, baljában lilium. T. A. C.

1588. máj. 12. Rudolf király. Nagy. Eredeti. Hármashalmon mögött kút, melyből egy cső emelkedik ki, ezen vasgömb nyugszik, két oldalán vízszöglet folyik, a gömbön egy madár („mergus”)* áll. Sisakdísz: koronából kinövő bőségszaru, közte egy bűvármadár áll. T.A.C.

1588. máj. 12. Rudolf király. Kampmacher. Eredeti. Négyelt pajzs, 1., 4. daru, bal lábában kardot tartva, 2., 3. háromélű fésű. Sisakdísz: daru kardot tartva, bőségszaru közt. T. A. C.

1590. jan. 22. Rudolf király. Beökeffy. Eredeti. Hármashalmon álló, jobb lábát előre tartó holló szájában aranygyűrű. Sisakdísz: ugyanaz. T.A.C.

1591. jún. 25. Rudolf király. Szarnowczay. Eredeti. Hármashalmon fiait etető pelikán. Sisakdísz: ugyanaz. T.A.C.

1592. ápr. 3. Rudolf király. Iwchych. Eredeti. Hármashalmon lépkedő griff, lábaiban kardot tartva, azon levágott fej. Sisakdísz: ugyanaz. T.A.C.

1592. Rudolf király. Jánosdeák. Eredeti. Hasított pajzsban viaskodó oroszlánok, a jobboldali arany, a baloldali kék. Sisakdísz: koronából kiemelkedő griff, kardot markolva. R.R.R. 37.

1593. márc. 1. Rudolf király. Bugarin. Eredeti és címerkérő folyamodvány. Vágott pajzs, hármashalmon sziklán álló sas, jobbujjában kard. Sisakdísz: koronán hármashalmon szikla, azon jobbujjában kardot tartó sas áll. Bugarin—Horváth lvt.

1593. Báthory Zsigmond. Ztanissa. Eredeti. Zöld halmon álló fehér galamb. K.K., Z. 6.

1596. júl. 20. Rudolf király. Horváth, másképp Woynovith. Lebegő arany sas, jobb lábában kardot tartva, azon levágott török fej. Sisakdísz: koronán álló arany sas. Zalabéri Horváth lvt.

1596. Rudolf. Zaun. Eredeti. Vesszőből font kerítésre mászó griff. Sisakdísz: kék-arany, piros-ezüst madárszárny emelkedik ki egy koronából, a szárnyak közt griff. Gy.K. No. 25.

1598. jan. 8. Rudolf király. Pekh. Eredeti. Négyelt pajzs, középen szív-pajzs, 1., 4. vártorony, 2. hasításból kinövő koronás fél sas balra nézve, 3. ugyanaz jobbra nézve. A szív-pajzs jobbbharánt osztott, felül ugró oroszlán, alul kockázott. Sisakdísz: koronából kinövő két szárny közt koronás oroszlán. T.A.C.

1598. aug. 19. Rudolf király. Huszár. Eredeti. Vágott pajzs, felül patakából víz ivó szarvas, alul rózsaszín. Sisakdísz: kitárt szárnyú sas, csőrében zöld ág. T.A.C.

1598. aug. 19. Rudolf király. Bocatius. Másolat. Jobbról piros ruhás férfi, balról zöld hármashalmon álló szárnyait kitáró hattyú. Sisakdísz: koronán álló lilium, kétoldalt egy-egy zászló, a rúd közepén zöld koszorú. T.A.C.M.

1598. Báthory Zsigmond. Kósa. Eredeti. Hátsó lábain álló medve, törrel átszúrva. Sisakdísz: hattyú csőrében nyílvevesszőt tartva. K.K., K. 43.

1598. Báthory Zsigmond. Bántó. Eredeti. Jobbranéző sólyom, bal lábában nyilat tartva. K.K., B. 52.

1599. aug. 23. Báthory András. Zylvássy János. Eredeti. Hármashalmon nyugvó, koronán fiait etető pelikán. Sisakdísz: koronából kinövő angyal, jobbujjában füstölő edény, baljában könyv, fején kereszt. R.R.R. 83/69.

1601. márc. 1. Rudolf király. Rael. Eredeti. Vágott pajzs, felül kék pelikán, alul süvegezésben három lilium. Sisakdísz: koronán álló kék pelikán, szárnyaiban lilium. Rhaell lvt.

1602. júl. 1. Báthory Zsigmond. Lakatos. Eredeti. Kékruhás férfi kengyelt reszelve, mellette reszelő és kalapács. Sisakdísz: hattyú, csőrében patkó. T.A.C.

* Valószínű ez elírás és „merillus” a helyes az ábra alapján, vagy a festő tévedett, amikor ragadozót ábrázolt.

1602. szept. 29. Rudolf király. Zvonarich. Eredeti. Viz felett repülő fehér galamb, csőrében zöld ágat tartva. Sisakdísz: koronán álló fehér galamb, csőrében zöld ág. T. A. C.

1602. Rudolf király. Simándy. Eredeti. Jobbra forduló arany orozslán, jobbában kard. Sisakdísz: koronából kiemelkedő griff, jobbában három rózsza. K.K., S. 23.

1605 (?) aug. 26. Boeskey István. Boros. Eredeti. Lépkedő griff, jobbában kard, baljában lilium. Sisakdísz: koronán nyugvó piros ruházatú kar, kardot markolva. T. A. C.

1606. máj. 1. Boeskey István. Várkony. Eredeti. Jobb lábában kardot tartó strucc, csőrében patkó. Sisakdísz: kard. T. A. C.

1606. máj. 5. Boeskey István. Chuta. Eredeti. Zöld mezőn álló sólyom* jobb lábával galambot fojtogatva, nyaka nyílvezzővel átlóve. Sisakdísz: koronán álló sólyom. Szögyény-Marich lvt.

1606. Boeskey István Byró. Eredeti. Zöld halmon álló galamb, jobb lábában három kalász. R. R. R. 72.

1607. máj. 10. Rudolf király. Szölcényi. Eredeti. Két griff zöld hármashalmon szemben állva magasra tartanak egy koronát. Sisakdísz: sasláb kardot markolva. T. A. C.

1607. júl. Rákóczi Zsigmond. Eredeti. Lebegő zöld ágon álló csóka, csőrében három kalász. Sisakdísz: vörös ruházatú kar, kardot markolva. T. A. C.

1607. Rákóczi Zsigmond. Pettky. Eredeti. Fiait etető pelikán. Sisakdísz: lábaiban zöld ágat tartó griff. K. K., P. 8.

1607. Rákóczi Zsigmond. Erasme. Eredeti. Jobbfelé forduló griff, jobbában sastollat, baljában zöld ágat tart. K. K., A. 3.

1608. okt. 14. Báthory Gábor. Nádudvari. Eredeti. Zászlót tartó orozslán. Sisakdísz: kardot tartó griff. T. A. C.

1608. dec. 3. II. Mátyás király. Thessiny. Eredeti. Vörös ruházatú katona, háromágú gyertyatartóval a kezében. Sisakdísz: követ tartó daru. T. A. C.

1608. dec. 4. II. Mátyás király. Halász. Eredeti. Zöld hármashalmon nyugvó korona, rajta fiait etető pelikán. Sisakdísz: két madárszárny közt három kalász. T. A. C.

1609. febr. 28. Bethlen Gábor. Thordai. Eredeti. Hármashalmon álló daru, jobb lábában kövel, csőrében toll. Sisakdísz: koronából kinövő ágaskodó szarvas, lábaiban három liliumot tartva. F. P. ad. 1420/1827.

1609. dec. 13. II. Mátyás király. Újházy. Eredeti. Jobbharánt-cölöpös pajzs, felül arany griff, első lábaiban aranygömb, a cölöpben három piros lilium, alul hármashalmon sziklacsúcson babérág. Sisakdísz: koronán álló, fiait etető pelikán. Újházy lvt.

1609. II. Mátyás király. Ország. Eredeti. Zöld hármashalmon olajcserje, melynek egyik ágán fehér galamb ül, jobb lábában kard. Sisakdísz: koronán álló galamb, karddal. T. A. C.

1610. márc. 28. II. Mátyás király. Kiss. Eredeti és címerkérő folyamodvány. Vágott pajzs, felül a vágáson álló fehér galamb, csőrében zöld ág, alul zöld hármashalmon kinövő arany orozslán. Sisakdísz: koronán álló galamb, csőrében zöld ágat tartva, kétoldalt madárszárny. Váradai Török lvt.

1610. jún. 7. II. Mátyás király. Banich. Eredeti. Hármashalmon álló griff, jobbában nyílvezző. Sisakdísz: koronából kinövő sasszárny a jobb oldalon, balra egy griff láb, nyílvezzőt tartva. T. A. C.

1610. nov. 18. II. Mátyás király. Jankowszky, másképp Nedeczky. Eredeti. Kiterjesztett szárnyú sas. Sisakdísz: sasszárnyak közt lebegő patkó. T. A. C.

1610. Báthory Gábor. Madarász. Eredeti. Pirosnadrágos, zöldkabátos, kéksapkás, sárgacsizmás férfi, jobb kezén sólyom, bal kezében két fogoly. K. K., M. 7.

1612. jan. 3. II. Mátyás király. Bella. Eredeti. Zöld halmon álló daru, jobb lábában kőcsagtoll. Sisakdísz: daru jobb lábában követ tartva. T. A. C.

1613. márc. 19. II. Mátyás király. Kovách. Eredeti. Zöld halmon álló griff, jobbában buzogányt tartva. Sisakdísz: griff, buzogánnyal. T. A. C.

1613. máj. 25. II. Mátyás király. Dubneczay, másképp Beniatky. Kétszer jobbharánt osztott pajzs, felül felhők mögé bújó csillag, középen két lilium közt csillag, alul jobbfelé futó nyest. Sisakdísz: koronából kinövő griff, jobb lábában tölgyfaág, baljában vasgolyó. T. A. C.

* Ábra héjához hasonló.

1615. nov. 5. II. Mátyás király. Züllep. Eredeti. Vágott pajzs, felül a vágásból kinövő griff, jobbjában buzogány, alul három rózsza. Sisakdísz: koronából kinövő griff, jobbjában buzogány. R. R. R. 83 /70.

1616. febr. 5. II. Mátyás király. Santhaki. Eredeti. Zöld hármas halmon sétáló fehér kutya, jobbjában kereszt, baljában horgony. Sisakdísz: koronából kinövő griff, jobbjában kard. R. R. R. 134/2.

1616. dec. 10. II. Mátyás király. Chiorgal. Eredeti. Hármas halmon sétáló griff, jobbjában kard. Sisakdísz: koronából kinövő sasszárnyak között páncélos kar, karddal. T. A. C.

1617. márc. 8. II. Mátyás király. Méhes. Eredeti. Nádasban úszkáló hattyú, csőrében zöld ág. Sisakdísz: koronán álló hattyú, csőrében három kalász. T. A. C.

1618. jan. 24. II. Mátyás király. Beche. Eredeti. Zöld mezőn álló daru, jobb lábában követ tartva. Sisakdísz: ugyanaz. T. A. C.

1620. szept. 18. Bethlen Gábor. — Eredeti. Sziklán álló két griff, lábaikban kitépett fenyőt tartva, felettük hold és csillag. Sisakdísz: koronából kinövő griff, fenyőfát tartva. T. A. C.

1620. Bethlen Gábor. Székely. Eredeti. Levágott fejen ülő farkas, jobb lábában kardot tartva. Sisakdísz: galamb, szájában zöld ággal. Gy. K. No. 27.

1621. márc. 16. II. Ferdinánd király. Gersei Pető. Hármas sziklán nyugvó koronán álló, szárnyait kitaró koronás sas, a mellén címerpajzs, azon két nádszál közt álló kacsa. Sisakdísz: koronából kinövő II. Ferdinánd, jobbjában kormánypálca, baljában országalma, fején korona. Festetics lvt. Misc. 765.

1621. máj. 28. II. Ferdinánd király. Bácsy. Eredeti. Három csillag. Sisakdísz: koronából kinövő griff, lábaiban három nyílvevő. T. A. C.

1622. márc. 23. II. Ferdinánd király. Basilide. Eredeti. Középen ezüst pólyával vágott pajzs, felül a vágásból kinövő malomkerék, alul hármas sziklán álló csóka, fegyverzete arany. Sisakdísz: koronából kinövő szarvas, szájában zöld ág. Jeszenák lvt.

1622. jún. 7. II. Ferdinánd király. Sándor. Eredeti. Zöld hármas halmon fiait etető pelikán. Sisakdísz: koronán álló pelikán, fiait etetve. Thaly lvt.

1622. júl. 12. II. Ferdinánd király. Monos, egy helyen Molnos. Eredeti és címerkérő folyamodvány. A pajzs bal széléből felhőből kinyúló kar, zászlót tartva, a zászló fehér-piros, rajta egy B. betű, a zászló nyelén levágott fej. Sisakdísz: koronán álló hattyú, nyaka nyílvevővel átlóve. Az eredetin a címerkép nincs megfestve. T. A. C.

1623. júl. 25. II. Ferdinánd király. Chepely. Eredeti. Jobbjában kardot, baljában török fejet tartó griff. Sisakdísz: koronából kinövő oroszlán, jobbjában buzogány, baljában leveles lilium. T. A. C.

1623. nov. 18. II. Ferdinánd király. Toky. Eredeti. Kétszer jobbharánt hasított pajzs, felül ágaskodó leopárd, középen repülő fehér galamb, csőrében zöld ág, alul ágaskodó leopárd. Sisakdísz: koronán bőségszaruk közt álló galamb repülésre kész, csőrében zöld ág. T. A. C.

1624. aug. 24. Bethlen Gábor. Becchei. Eredeti. Jobb lábával kardot tartó sas. Sisakdísz: koronából kinövő páncélos vitéz, jobbjával kardot tartva. T. A. C.

1624. (febr. 12.) (II. Ferdinánd király.) (Cheösy) Eredeti (csak a címerkép). Hasított pajzs, a jobb hasítás vágott, jobboldalt felül vízen úszó fészken fiait etető pelikán, alul fekete csillag, baloldalt balharánt leereszkedő pázsit, fölötte vízben lépkedő oroszlán, fején korona, jobbjában fekete csillag. T. A. C.

1625. márc. 15. Bethlen Gábor. Nemeskereky, másképp Hermanszeghy. Eredeti. Vár-torony, zölddel körülfuttatva, tetején korona. Sisakdísz: koronán álló fehér galamb, repülésre kész, csőrében olajág. T. A. C.

1625. nov. 13. II. Ferdinánd király. Becze. Címerkérő folyamodvány. Ágaskodó leopárd, két lábával kardot tartva. Sisakdísz: koronán álló kiterjesztett szárnyú sas, fején korona, csőrében struccotoll. T. A. C. M.

1625. dec. 11. II. Ferdinánd király. Kovacsics (Kovaczicz). Eredeti. Zöld dombon álló hattyú, nyaka egy nyílvevővel kétszer átlóve. Sisakdísz: koronából kinövő páncélos vitéz, jobbjában három nyílvevő, baljában íj. T. A. C.

1625. Bethlen Gábor. Vitalius. Eredeti. Koronán álló pelikán jobbra fordulva. K. K., V. 17.

1625. Bethlen Gábor. Szilassi. Eredeti. Jobbra forduló griff, jobb lábában liliumot tartva. Sisakdísz: koronából kinövő griff. K. K., S. 16.

1626. ápr. 15. II. Ferdinánd király. Danch. Eredeti. Zöld mezőn álló daru, csőrében hal. Sisakdísz: koronából kinövő egyszarvú. Ghyczy lvt.
1627. dec. 26. II. Ferdinánd király. Madarász. Címerkérő folyamodvány. Zöld alapon fekvő fészken fiait etető pelikán. Sisakdísz: ugyanaz. T. A. C. M.
1628. márc. 25. Bethlen Gábor. Fábián. Eredeti. Pajzs szélén álló páva, felette kard és kormánypálca keresztbe téve. Sisakdísz: két angyal, a jobbfelőli kardot, a balfelőli kormánypalcát tartva. Teleki (Marosvásárhelyi) lvt. Nemeslevelek. II. 6.
1628. aug. 10. II. Ferdinánd király. Bornemissza. Eredeti. Vágott pajzs, felül sas koronával, alul fekete ökörfej, szájában hal. Az első lapon a család 1564. évi címere és a Sonleittner címer, ezen griff, nap és bőségszaru látható. T. A. C.
1628. aug. 16. II. Ferdinánd király. Cedak. Eredeti. Zöld dombon lépkedő griff, jobbában kard. Sisakdísz: ugyanaz, koronából kinöve. T. A. C.
1628. okt. 29. II. Ferdinánd király. Benedek. Címerkérő folyamodvány. Vízen úszó delfin hátából kinövő horgonyon ülő galamb, csőrében zöld ág. Sisakdísz: koronából kinövő horgonyon ülő galamb kétoldalt bőségszaru. T. A. C. M.
1628. dec 14. II. Ferdinánd király. Bako(s) másképp, Borsody. Eredeti. Zöld mezőn álló daru, repülésre kész, felül kétoldalt egy-egy csillag. Sisakdísz: koronán könyöklő piros ruházatú kar karddal. T. A. C.
1629. jún. 19. II. Ferdinánd király. Végh. Eredeti. Sziklára kapaszkodó griff, jobbában kard. Sisakdísz: koronából kinövő griff, karddal, bőségszaruk közt. T. A. C.
1629. nov. 26. II. Ferdinánd király. Széchényi. Eredeti. Sziklacsúcson álló galamb, csőrében zöld ágkoszorú. Sisakdísz: koronán álló galamb, jobb lábával zöld ágat tartva. Széchényi lvt. I. köt. 2. szám. I. csomó 2. szám.
1630. febr. 6. II. Ferdinánd király. Ferenczi. Eredeti. Zöld hármass halmon sétáló griff, jobbában lilium. Sisakdísz: koronából kinövő griff, jobbában lilium. K. Cs. 7.
1630. máj. 8. II. Ferdinánd király. Privigyey. Eredeti. Zöld mezőn lépkedő griff. Sisakdísz: koronán nyugvó bőségszaruk közt három lilium. T. A. C.
1631. jan. 24. II. Ferdinánd király. Kromholtz. Eredeti. Zöld mezőn álló oroszlán, jobbában kard, baljában két nyilvessző. Sisakdísz: koronán fiait etető pelikán. T. A. C.
1631. aug. 23. II. Ferdinánd király. Boyta. Eredeti. Zöld hármass halmon sétáló griff, jobbában kard, baljában szőlőfürt. Sisakdísz: ugyanaz koronából kinöve. T. A. C.
1632. júl. 11. II. Ferdinánd király. Vrazda. Eredeti. Hasított pajzs, a bal hasítás vágott, jobbra lebegő nyilvessző, hegyével felfelé, a bal hasításban felül kék, alul piros alapon három-három fehér rózsza. Sisakdísz: koronán álló páva, kiterjesztett farkkal. T. A. C.
1632. júl. 18. II. Ferdinánd király. Bencse. Másolat. Zöld mezőn sétáló griff, jobbában három nyilvessző. Sisakdísz: koronán három struccotoll. T. A. C. M.
1633. jún. 7. II. Ferdinánd király. Kapitány, másképp Varga. Másolat. Ezüst dombon álló daru, lábában kő. Sisakdísz: ugyanaz. T. A. C. M.
1633. júl. 14. I. Rákóczi György. Kalmár. Eredeti. Zöld bokrokból kiemelkedő, sziklán álló karvaly, jobbában kard. T. A. C.
1633. II. Ferdinánd király. Pekári. Eredeti. Zöld mezőn álló daru, jobbában kő, nyakán korona. Sisakdísz: ugyanaz korona nélkül. R.R.R. 63.
1633. II. Ferdinánd király. Szilágyi. Eredeti. Jobbra lépkedő griff, jobb lábában kard, bal lábában ezüst tál. Sisakdísz: ugyanaz koronából kinöve. Gy.K. No.62.
1634. máj. 8. II. Ferdinánd király. Vicenzi. Eredeti. Vágott pajzs, felül zöld halmon könyöklő piros ruházatú kar, kardot markolva, alul szembenéző oroszlánfej koronával. Sisakdísz: koronán álló, koronás sas. T.A.C.
1634. jún. 24. II. Ferdinánd király. Mogyorósy. Eredeti. Zöld halomból kinövő csonka fa ágán álló sólyom, repülésre kész, csőrében zöld ág. Sisakdísz: a pajzsbeli sólyom koronán állva. T. A. C.
1635. jan. 29. II. Ferdinánd király. Nagy. Eredeti. Zöld mezőn sétáló oroszlán jobbában kard, a pajzs felső két sarkában egy-egy csillag. Sisakdísz: koronából kinövő griff, jobbában nyilvessző. T. A. C.
1635. febr. 7. II. Ferdinánd király. Nagy. Eredeti. Zöld mezőn sétáló oroszlán, jobbában kard. Sisakdísz: koronán fiait etető pelikán. T. A. C.

1635. márc. 26. II. Ferdinánd király. Énekes. Másolat. Sziklafal előtt álló nyúl, két lábával nyílvezzőt fogva. Sisakdísz : koronán álló daru, lábában követ tartva. T. A. C. M.

1635. júl. 6. II. Ferdinánd király. Chernel. Másolat. Zöld mezőn álló griff, jobbában piros rózsa. Sisakdísz : koronán álló virágvázában öt szál rózsa, kétoldalt madárszárny. T. A. C. M.

1635. okt. 15. II. Ferdinánd király. Moravchik. Eredeti. Zöld hármashalmon lépkedő griff, jobbában kard. Sisakdísz : koronából kinövő griff, jobbában három kalász, baljában szőlőfürt. Jeszenszky lvt. I. fiók. No. 17.

1636. febr. 6. II. Ferdinánd király. Lepinius. Eredeti. Jobbharánt cölöppel osztott pajzs, felül a cölöpből kinövő angyal kürtöt fújva, az alsó részben galamb, csőrében zöld ág. Sisakdísz : koronán álló körbástyatorony, tetején kinövő férfi. Berényi lvt.

1637. máj. 3. Nagy. Cimerkerő folyamodvány. Hármashalmon álló oroszslán, jobbában kard. Sisakdísz : koronából kinövő griff, jobbában kard. T. A. C. M.

1637. máj. 4. III. Ferdinánd király. Gyarmati, másképpen Pap. Eredeti. Vizen úszó hattyú. Sisakdísz : koronán álló hattyú. T. A. C.

1638. III. Ferdinánd király. Galambos. Eredeti. Zöld domb felett lebegő két kardon álló galamb. Sisakdísz : három kalász. K. K., G. 11.

1638. I. Rákóczi György. Csonka. Eredeti. Álló griff, jobb lábában három tulipán. Gy. K. No. 52.

1639. febr. 6. I. Rákóczi György. Körösfői Máté fia Márton. Eredeti. Felül lebegő galamb, csőrében zöld ág, alul lebegő piros ruházatú kar, ollót tartva. Sisakdísz : koronán könyöklő piros ruházatú kar, ollót tartva. T. A. C.

1640. III. Ferdinánd király. Deitey és Berczik. Eredeti. Zöld hármashalomból kinövő ötágú liliom. Sisakdísz : koronán álló arany griff. R. R. R. 68.

1642. jún. 28. III. Ferdinánd király. Kerekes. Eredeti. Zöld mezőn fára kapaszkodó róka. Sisakdísz : fehér galamb (csőrében zöld ág?). T. A. C.

1643. júl. 22. III. Ferdinánd király. Luttár. Eredeti. Hármashalmon lépkedő griff, jobbában kard. Sisakdísz : griff koronából kinöve. T. A. C.

1646. I. Rákóczi György. Barczay. Eredeti. Balra forduló fehér sas, jobb lábával könyvön állva, bal lábában kard, fején korona. Sisakdísz : korona felett keréken álló sas, egy oszlopra mászó koronás kígyóval viaskodva. K. K., B. 34.

1647. jan. 2. I. Rákóczi György. Kálmán. Eredeti. Zöld mezőn álló strucc, jobbában kavics, nyaka nyílvezzővel átlóve. T. A. C.

1647. ápr. 9. III. Ferdinánd király. Fejér. Eredeti. Folyóval kettévágott zöld dombon álló bástyatorony, felette lebegő korona, jobbra csillag, balra hold. Sisakdísz : koronán álló koronás sas, jobbában kard, előtte szalag „Deus Providebit” felirattal. T. A. C.

1647. szept. 2. III. Ferdinánd király. (Fekete?) Eredeti. Zöld mezőből kinövő fa ágán ülő ölyv, csőrében zöld koszorú, fegyverzet arany. Sisakdísz : koronán könyöklő piros ruházatú kar, kardot markolva. 1526 utáni gyűjt. 1945 utáni növedék. 773. sz.

1647. szept. 28. I. Rákóczi György. Pászkota. Eredeti. Balra forduló griff, jobbában két egymást keresztező nyílvezző, baljában kard átszúrt török fejjel. T. A. C.

1648. ápr. 17. III. Ferdinánd király. Horváth, másképp Margavich. Zöld mezőn sétáló hattyú, nyaka nyílvezzővel átlóve. Sisakdísz : ugyanaz. T. A. C.

1649. febr. 4. III. Ferdinánd király. Miskolci. Cimerkerő folyamodvány. Zöld mezőn levágott fatörzsből kinövő zöld ágon álló barna színű madár (sas v. karvaly) jobb lábában arany íronádat tartva, csőrében arany búzakalász, fegyverzete arany színű. Sisakdísz : ugyanaz. T. A. C. M.

1649. márc. 14. III. Ferdinánd király. Elsenländer. Eredeti. Cölöppel kétfelé vágott pajzs, felül lépkedő oroszslán, felette jobbról hold, balról csillag, alul zöld dombon álló fa. Sisakdísz : koronán álló daru (leírás szerint strucc), lábában kavics, kétoldalt madárszárny. T. A. C.

1649. máj. 4. III. Ferdinánd király. Zólyomy. Eredeti. Zöld halmon álló oroszslán, lábában rózsaágot tartva. Sisakdísz : koronán álló galamb, csőrében zöld ág. T. A. C.

1649. szept. 20. III. Ferdinánd király. Ronyak. Eredeti. Ezüst pólyával (folyó) vágott pajzs, felül zöld dombon fiait etető pelikán, az alsó rész piros mező. Sisakdísz : koronán álló fiait etető pelikán. Kubinyi lvt.

1650. júl. 13. III. Ferdinánd király. Szabó, másképp Kántor. Zöld mezőn álló daru, jobbában kavics, a háttérben folyóvíz. Sisakdísz : koronán könyöklő páncélos kar, kardot markolva. T. A. C.

1650. júl. 30. III. Ferdinánd király. Saliga. Eredeti. Zöld mezőn sétáló griff, jobbában kard. Sisakdísz : koronából kinövő griff, jobbában kard. T. A. C.

1650. aug. 14. III. Ferdinánd király. Simon. Eredeti. Gyalogos vitéz, jobbában szőlőág, baljában búzacsomó. Sisakdísz : koronán álló galamb csőrében zöld ág. R. R. R. 83/54.

1650. szept. 17. III. Ferdinánd király. Török. Eredeti. Zöld hármashalmon álló daru, jobbában kavics, nyaka nyílveszővel átlőve. Sisakdísz : koronán könyöklő páncélos kar kardot markolva, melyre egy török fej van felszúrva. T. A. C.

1650. III. Ferdinánd király. Bornemissza. Eredeti. Zöld hármashalmon álló strucc, szájában patkóval. Sisakdísz : ugyanaz. R. R. R. 83/9.

1651. febr. 18. III. Ferdinánd király. Ott. Eredeti. Zöld dombon ágaskodó egyszarvú. Sisakdísz : koronán álló daru, jobbában kavics, kétoldalt madárszárny. T. A. C.

1651. márc. III. Ferdinánd király. Gersich. Eredeti. Zöld mezőn álló vitéz, jobbában kard, azon levágott fej, mögötte egy fejnélküli férfi fekszik. Sisakdísz : jobbról koronából kinövő szárny, balról griff, jobbában kardot tartva. R. R. R. 118.

1651. szept. 25. III. Ferdinánd király. Lapsánszky. Eredeti. Zöld hármashalmon álló daru, jobbában követ tartva, nyaka nyílveszővel átlőve. Sisakdísz : koronából kinövő páncélos vitéz, jobbában három nyílvesző, baljában íj. Motesiczky. lvt.

1651. okt. 7. III. Ferdinánd király. Diunchek. Eredeti. Zöld mezőn fekvő fészek, rajta fiait etető pelikán. Sisakdísz : koronán álló három összekötött nyílvesző, kétoldalt palmaág és kalász. T. A. C.

1652. jún. 6. III. Ferdinánd király. Lukáchich. Címerkérő folyamodvány. Zöld mezőn álló griff, jobbában kard. Sisakdísz : ugyanaz, koronából kinőve. T. A. C. M.

1653. okt. 2. III. Ferdinánd király. Nagy. Másolat. Zöld mezőn álló strucc, csőrében patkó, fegyverzete arany színű. Sisakdísz : ugyanaz. T. A. C. M.

1654. okt. 4. III. Ferdinánd király. Gulik. Eredeti. Zöld hármashalmon nyugvó korona, rajta szárnyait kitáró galamb, csőrében zöld ág. Sisakdísz : koronából kinövő oroszlán, jobbában kard. T. A. C.

1655. febr. 15. III. Ferdinánd király. Kovács, másképp Szabó. Eredeti. Zöld mezőn álló fatuskó zöldellő ágán, repülésre kész galamb, csőrében zöld ág. Sisakdísz : koronából kinövő oroszlán, jobbában kard. T. A. C.

1655. ápr. 1. III. Ferdinánd király. Geőnczy. Eredeti. Zöld mezőn álló férfi, zöld ruhában, jobbában könyvecske. Sisakdísz : koronán álló galamb, csőrében rózságot tartva. T. A. C.

1655. ápr. 12. III. Ferdinánd király. Stettner. Eredeti. Süvegezett pajzs, felül kétoldalt griff, alul zöld mezőn magas szikla, felette csillag. Sisakdísz : koronán álló sas. T. A. C.

1655. máj. 3. III. Ferdinánd király. Nagy, másképp Szmerchány. Eredeti. Alul zöld mező, felette víz, azon egy hattyú úszkál, nyaka nyílveszővel átlőve, kétoldalt egy-egy nádszál. Sisakdísz : koronából kinövő oroszlán, jobbában kard. T. A. C.

1655. II. Rákóczi György. Bédi és Simándi. Eredeti. Jobb felé forduló galamb, jobb lábában piros liliom. K. K., B. 24.

1656. jún. 20. III. Ferdinánd király. Pauer. Eredeti. Zöld mezőn sétáló arany griff, jobbában kard. Sisakdísz : koronából kinövő griff, karddal. Berényi lvt.

1657. márc. 6. III. Ferdinánd király. Szalay. Eredeti. Zöld mezőn álló pirosruhás vitéz, jobbában kard. Sisakdísz : koronából kinövő griff, jobbában kard. T. A. C.

1657. ápr. 25. I. Lipót király. Tihanyi. Eredeti. Zöld mezőn álló griff, jobbában kard, baljában korona. Sisakdísz : koronából kinövő griff, kétoldalt bőségszaru. Tihanyi lvt.

1658. jan. 14. II. Rákóczi György. Szilágyi. Másolat. Zöld mezőn álló hattyúra lecsapó sas. T. A. C. M.

1659. jan. 12. I. Lipót király. Neumayer. Eredeti. Zöld hármashalmon nyugvó koronán álló repülésre kész galamb, csőrében palmaág. Sisakdísz : koronából kinövő meztelen szerecsen, jobbában három nyílvesző, mellén arany csillag. T. A. C.

1659. jan. 15. I. Lipót király. Sötér. Eredeti. Vágott pajzs, felül sétáló oroszlán, jobbában kard, alul három lilium. Sisakdísz: koronán álló daru jobbában követ tartva. R. R. R. 83/55.

1659. jún. 6. I. Lipót király. Fiume város. Másolat. Sziklán álló balranéző kétfejű sas, korsóból vizet öntve. T. A. C. M.

1659. júl. 28. I. Lipót király. Holló. Eredeti. Négyelt pajzs, szív pajzssal melyben zöld mezőn álló holló van, csőrében köves gyűrű. A nagy pajzs. 1., 4. mezejében sas, a 2., 3. mezejében kettős kereszt. Sisakdísz: két sisak, jobbról koronán álló, befelé néző sas, balról koronán álló oroszlán, jobbában kettős kereszt. T. A. C.

1659. nov. 30. I. Lipót király. Modori és szakolcai posztornyíró céh. Eredeti. Pajzs szélén álló griff. Sisakdísz: koronán álló kétfejű sas. T. A. C.

1659. nov. 30. I. Lipót király. Turóczy. Eredeti. Zöld halmon könyöklő piros ruházatú kar, három kalászt tartva. Sisakdísz: koronán álló seregély, csőrében szőlőfürt. T. A. C.

1659. I. Lipót király. Ditső. Eredeti. A pajzsban pirosruhás botos férfi. Sisakdísz koronából kiemelkedő griff, jobbában három rózsa. K. K., D. 14.

1660. febr. 10. I. Lipót király. Johannides. Eredeti. Zöld halmon nyugvó koronás, repülésre kész galamb, csőrében két strucc toll közt zöld ág. Sisakdísz: ugyanaz. T. A. C.

1660. ápr. 14. I. Lipót király. Szabó. Eredeti. Zöld dombon álló strucc, csőrében koronát tartva. Sisakdísz: koronából kinövő griff, jobbában kormánypálca, baljában korona. R. R. R. 83/57.

1660. ápr. 28. I. Lipót király. Nagy. Eredeti. Zöld mezőn álló két búzakéve. Sisakdísz: koronán álló repülésre kész galamb. T. A. C.

1660. I. Lipót király. Wágner. Eredeti. Zöld mezőn álló daru, jobb lábával követ tartva. Sisakdísz: koronából kinövő egyszarvú. R. R. R. 67.

1661. júl. 8. I. Lipót király. Vlahovich. Eredeti. Zöld hármashalmon álló koronás griff, jobbában három lilium. Sisakdísz: koronából kinövő griff, jobbában három lilium. T. A. C.

1662. jún. 5. I. Lipót király. Durandus. Eredeti. Zöld mezőn fekvő fészken fiait etető pelikán. Sisakdísz: koronán könyöklő páncélos kar, kardot markolva. Nedeczky lvt.

1664. ápr. 2. I. Lipót király. Nagy, másképp Grosz. Másolat. Zöld dombon álló sas, jobbában kard, felül két, alul egy csillag. Sisakdísz: ugyanaz. R. R. R. 155.

1665. júl. 13. I. Lipót király. Godinich. Eredeti. Zöld dombon nyugvó fészek, rajta fiait etető pelikán. Sisakdísz: koronán álló oroszlán, jobb lábával szőlőfürtöt tartva. T. A. C.

1665. szept. 12. I. Lipót király. Halabori. Eredeti. Négyelt pajzs. 1., 4. sas, 2., 3. sziklára ugró bakkecske. Sisakdísz: két sisak, jobbfelé, koronából kinövő bakkecske, kétoldalt madárszárny, balfelé koronából kinövő páncélos vitéz, kivont karddal. R. R. R. 83/26.

1665. dec. 1. I. Lipót király. Bottiány. Eredeti. Fészken álló pelikán, fiait etetve. Sisakdísz: koronából kinövő három rózsa, kétoldalt szarvasagancs. T. A. C.

1665. I. Lipót király. Bagotay. Eredeti. Zöld hármashalmon álló galamb, csőrében zöld ág. Sisakdísz: ugyanaz. R. R. R. 75.

1666. I. Lipót király. Konkoly. Eredeti. Zöld mezőn korona, jobbra három búzkalász, balra három rózsa. Sisakdísz: jobbról koronából kinövő griff aranygyűrűvel, balról oroszlán kardot markolva és viaskodnak. R. R. R. 25.

1667. I. Lipót király. Petroviez. Eredeti. Jobbra forduló griff, jobbával botot markolva. Sisakdísz: pirosruhás kar, kardot markolva. R. R. R. 20.

1667. I. Apafi Mihály. Hodor. Eredeti. Hattyú, csőrében ezüst pecsét, jobbában toll. Sisakdísz: ugyanaz. K. K., H. 4.

1668. jan. 10. I. Lipót király. Baraczy. Eredeti. Középen sziklán álló daru lábában kavics, jobbra zöld dombon gabonakéve, balra zöld dombon lila virág. Sisakdísz: koronán álló repülésre kész galamb, csőrében zöld ág. T. A. C.

1668. I. 23. I. Apafi Mihály. Libkó, másképp Szabó. Eredeti. Hármashalmon álló hattyú, jobb lábában korona, csőrében olló. T. A. C.

1668. jan. 25. I. Lipót király. Melchioris. Eredeti. Jobbharánt hatszor osztott pajzs, középen orozslán, jobbában nyílvesző, azon földmérő eszköz. Sisakdísz: koronán álló koronás sas. T. A. C.

1668. jul. 30. I. Lipót király. Ujlaky. Eredeti. Zöld mező felett lebegő sas, jobb lábában kard, ball lábában emberfej. Sisakdísz: koronából kinövő egyszarvú, lábaival zászlót tartva. T. A. C.

1668. nov. 7. I. Lipót király. Kozma. Eredeti. Zöld mezőn sétáló tigris, jobbában kard. Sisakdísz: koronán álló daru, jobbában kavics. T. A. C.

1669. dec. 22. I. Lipót király. Kálmanczay. Eredeti. Lebegő koronán álló daru, jobbával követ tartva, csőrében két pálmaág. Sisakdísz: ugyanaz. Kapy lvt.

1670. márc. 26. I. Lipót király. Struk. Eredeti. Hasított pajzs, jobbról befelé forduló orozslán, balról lebegő kehely, felette lebegő ostyában fekete kereszt. Sisakdísz: koronán álló hattyú, jobbával követ tartva. T. A. C.

1671. okt. 16. I. Apafy Mihály. Szilágyi. Eredeti. Zöld mezőn balra forduló daru, jobbával követ tartva, nyaka nyílveszővel átlóve. Sisakdísz: ugyanaz. Teleki (Marosvásárhelyi) lvt. Nemeslevelek osztálya. II. 12.

1672. okt. 12. I. Apafi Mihály. Görgényi. Eredeti. Zöld mezőn álló sólyom, jobbával íjat és nyílveszőt tartva. T. A. C.

1673. júl. 22. I. Lipót király. Szabó. Eredeti. Zöld mező felett vízen úszó hattyú, csőrében hal. Sisakdísz: koronán fekvő hold, azon lábaival kapaszkodó sas szárnyait kitérve, csőrével a hold jobb hegyét csipve. Thaly lvt.

1673. szept. 27. I. Apafi Mihály. Szabó. Eredeti. Pajzs szélén álló daru, jobbával követ tartva, csőrében tör. T. A. C.

1675. ápr. 24. I. Lipót király. Asztalos. Másolat. Zöld mezőből kinövő fatörzs koronája levágva, az oldalából kinövő zöld ágon fehér galamb ül szárnyait kitérve, csőrében zöld ág. Sisakdísz: a korona jobbszélén könyöklő páncélos kar balfelé mutató ujjakkal, balról koronán könyöklő páncélos kar fejszét tartva. Sényi lvt. No. 204.

1675. jún. 15. I. Lipót király. Vitézy. Eredeti. Zöld mezőn korona, azon kettős kereszt, mögötte sas, szárnyait kitérve. Sisakdísz: ugyanaz. T. A. C.

1676. márc. 11. I. Apafi Mihály. Flóra. Eredeti. Páncélos kar, karddal. Sisakdísz: faágak közt egy pelikán (?) „Pro Aris et focist” kiáltva. F. P. 4915/1806.

1676. aug. 11. I. Lipót király. Horváth. Másolat. Hármashalmon álló daru, jobbában koszorú, nyaka nyílveszővel átlóve, felül kétoldalt egy-egy csillag. Sisakdísz: koronán álló egyszarvú. T. A. C. M.

1676. nov. 20. I. Lipót király. Kajor. Eredeti. Zöld mezőbe szúrt két ekevas, fölött lebegő ökörkoponya, a szarvak közt repülésre kész pacsirta. Sisakdísz: koronán nyugvó koponyatető szarvakkal, közte búzakéve. R. R. R. 83/33.

1677. jún. 24. I. Lipót király. Dobravcsány. Eredeti. Zöld halmon nyugvó fészek, rajta fiait etető pelikán. Sisakdísz: koronán nyugvó fészekben fiait etető pelikán. T. A. C.

1677. nov. 10. I. Lipót király. Vitkóczy. Eredeti. Zöld mezőn könyöklő páncélos kar, kettős keresztet tartva. Sisakdísz: koronán álló galamb, csőrében zöld ág. T. A. C.

1678. febr. 12. I. Apafi Mihály. Miklós. Eredeti. Rózsabokron ülő fülemüle „Aspera ad prospera”-t kiáltva. F. P. 5762/1807.

1678. okt. 18. I. Apafi Mihály. Szathmári. Eredeti. Pajzs szélén fekvő könyvön álló hattyú, jobbában írotoll. T. A. C.

1679. I. Apafi Mihály. Pál (Paul). Eredeti. Balranézó sas, arany fegyverzet, csőrében arany ág, jobbában kard, a kardon török fej. K. K., P. 24.

1679. I. Apafi Mihály. Graur. Eredeti. Repülő galamb, csőrében zöld ág. K. K., G. 12.

1680. dec. 29. I. Lipót király. Rötth. Eredeti, és címerkérő folyamodvány. Lilaruhás vitéz, jobbában kard. Sisakdísz: fiait etető pelikán. Rötth lvt. A. 2., A. 1.

1680. I. Apafi Mihály. Fülöp. Eredeti. Jobbra néző daru, jobbában követ tartva, csőrében írotoll. Gy. K. No. 66.

1681. jan. 13. I. Lipót király. Waisz. Eredeti. Négyelt pajzs. 1. balfelé vágató ló, 4. daru, jobbl lábával követ tartva, 2., 3. négyszer vágott. Sisakdísz: koronán nyugvó fészken fiait etető pelikán. T. A. C.

1684. máj. 5. I. Lipót király. Pavkovics. Eredeti. Kétszer harántvágott pajzs, felül csillag, közepén sziklán nyugvó korona felé menő oroslán, jobbában kereszt, alul hold. Sisakdísz : koronán álló daru, lábában kő. T. A. C.

1686. jan. 13. I. Lipót király. Horváth. Másolat. Csúcsán három liliummal ékesített kősziklára ugró szarvas. Sisakdísz : koronából kinövő griff, jobbában kard. T. A. C. M.

1686. jan. 16. I. Lipót császár. Grüener. Eredeti. Négyelt pajzs. 1., 4. zöld mezőn álló férfi, baljában három zöld levél, 2. zöld mezőn jobbra sétáló griff, 3. zöld mezőn balra sétáló griff. Két sisakdísz : jobbról koronából kinövő férfi, baljában három zöld levél, két madárszárny közt, balról koronából kinövő griff. Szent-Ivány lvt.

1686. jún. 16. I. Lipót király. Boncz. Eredeti. Pajzs szélén álló sas, csőrében nyitott könyv. Sisakdísz : koronán könyöklő piros ruházatú kar, kardot markolva. Kapy lvt.

Kutatásaim során átnéztem 735 címereslevelet a török hódoltságkoriak közül, melyeken a címerkép meg van festve, ebből 165-ön nincs állat, 568 ábrázol állatképet, ezen belül, 206 madarakat és griffet, összesen 1052 a megfestett állatok vagy azok testrészeinek — szárnyak, lábak, szarvak stb. — száma. Ebből 207 a madarak, 124 a madár testrészek, 511 az emlősök, 34 az emlős testrészek, 19 a vegyes (halak, rovarok stb.) és 157 a képzelt állatok száma.

A madarak faj és szám szerint a következők : a természetesek közül, daru, sas 37—37, galamb 35, pelikán 34, hattyú 21, strucc 8, sólyom 7, holló 5, csóka 4, karvaly, ölyv 3—3, „búvármadár” („mergus”), erdei kakas (fajd), fogoly, páva 2—2, fülemüle, gém, pacsirta, seregély 1—1 esetben fordul elő, míg a képzeleti madarak közül a griff 94-szer, a madárszárny 85, struccotoll 21, toll 15, szárnyasláb 2 és sasláb 1 esetben szerepel. Azon címereslevelet, melyek csak madár testrészeket ábrázolnak, nem ismertetem.

Az előbbieken alapján a török hódoltságkori festett madárfajták száma 20, ehhez még hozzávesszük a középkoriak közül — melyeknek száma 18 — azokat a madarakat, melyek az utóbbiak közt nem szerepeltek, ezeknek száma 9, akkor a címereslevelekből ismert madarak 29 fajjal vannak képviselve.

Az eddig átnézett anyag és az általam ismert címereslevelek alapján megállapítottam, hogy bár az emlősök száma több mint kétszeresére tehető a madarakénak, mégis a fajok szerinti felosztás lényegesen a madarak javára billenti a mérleget, mind az emlősök, mind a hüllők, kétéltűek, halak, ízeltlábúak és alsórendűekkel szemben.

Rövidítések

E. F.	Erdélyi Fiskális Levéltár külön kezelt függőpecsétes oklevelei
F. P.	A függőben maradt perekhez tartozó nemeslevelek.
Gy. K.	Gyulafejevári Káptalan armálisai.
K. Cs.	Kisebb terjedelmű családi levéltárak.
K. K.	Kolozsmonostori Konvent címereslevelei.
T. A. C.	Törzsanyag, címereslevelek.
T. A. C. M.	Törzsanyag, címereslevél másolatok.

Birds figuring in crests on mediaeval patents

By L. Magyari

In the first part of the essay the author deals with six crests of nobility patents not published in the 1956—57 issue of *Aquila*. On the fortythree crests enumerated up to now, eighteen birds are represented according to nature and one is purely imaginary.

Further follows a short description of each coloured crest to be found on nobility patents or on petitions, dating back to times of the Turkish conquest. Finally he publishes the mark or number of the patent, with the help of which it can be found in the Archives.

The author studied altogether 735 nobility patents, granted during the period of Turkish conquest; on 165 of them there are no animal pictures; whereas 568 represent animals. Pictures of birds are to be found in 207 crests. 124 of them show only parts of their bodies. Mammals are represented on 511 patents, parts of their bodies are to be seen on 34; 19 crests show various other animals (fish, insects etc.) and the number of imaginary animals amounts to 157.

Finally the author points out that there are 29 different species of birds to be found on nobility patents of the Middle Ages and the period of the Turks in Hungary. He states that though the number of mammals and other kinds of animals exceeds that of the birds, the division according to species is rather in favour of the birds.
